

ADVIES

Validatie van niet-formeel en informeel leren

De Vlaamse jeugdraad adviseert proactief aan minister Smet op dit voorstel tot aanbeveling van de Europese Commissie. Mensen verwerven heel wat competenties buiten de formele schoolwereld. De (h)erkenning van dat leren is zowel voor kinderen, jongeren als hun organisaties een belangrijk thema.

VLAAMSE JEUGDRAAD	
5 december 2012	ADVIES 12/18

Advies validatie van niet-formeel en informeel leren

De Vlaamse Jeugdraad, in vergadering op 5 december 2012, onder voorzitterschap van Lander Piccart en waarbij aanwezig waren:

Baetens Jo, Coenen Lotta, Conings Glenn, De Bleser Joris, Eestermans Kara, Fischler Toby, Geboers Jef, Naert Jan, Nolf Mieke, Verachtert Didier, Veraghtert Stefanie, Wattiez Marie, Zahedi Sam

brengt *unaniem* het volgende advies uit:

1.	Focus vooral op het leren met als doel: de meerwaarde voor de samenleving, zoals actief burgerschap, persoonlijkheidsvorming an sich en democratie. Benader de validatie van niet-formeel en informeel leren vanuit een brede invalshoek en focus niet alleen op economische groei.	p. 3
2.	Erken de jeugdsector als een sector die leerresultaten van kinderen en jongeren herkent en documenteert. Bouw samen met de jeugdsector aan een strategie voor het assen en certificeren van vaardigheden op maat van alle jongeren. Betrek de jeugdsector in het proces van valideren.	p. 3
3.	Betrek jeugd(organisaties) ook bij de VKS en bij de ontwikkeling van validatiemechanismen. Zo kunnen op een realistische manier de competenties opgedaan in de jeugdsector gevalideerd worden.	p. 4

1. Situering

Het voorstel tot aanbeveling over de validatie van niet-formeel en informeel leren kadert in de **EU2020-strategie** onder de *flagships* 'Youth on the Move' en 'Agenda for new skills and jobs'. De Europese Commissie wil met dit voorstel haar lidstaten tegen 2015 systemen voor de validering van het niet-formele en informele leren doen ontwikkelen. Aan de basis van die aanbeveling ligt het inzicht dat heel wat competenties buiten het formele onderwijs worden verworven: door activiteiten in maatschappelijke organisaties, vrijwilligerswerk, op de werkvloer en via internet. De Commissie wil deze competenties zichtbaar maken en valideren, voornamelijk om ze bruikbaar te maken op de arbeidsmarkt.

Validatie van niet-formeel en informeel leren maakt deel uit van de Europese beleidsagenda sinds 2001. Toen definieerde de Commissie een leven lang leren als 'alle leeractiviteiten die gedurende het hele leven ontplooid worden om kennis, vaardigheden en competenties vanuit een persoonlijk, burgerlijk, sociaal en/of werkgelegenheidsperspectief te verbeteren.' Sindsdien is een reeks initiatieven ontplooid om Europese instrumenten op het gebied van een leven lang leren te ontwikkelen. Youthpass, het Europese kwalificatiekader (EQF), European Credit Transfer and Accumulation System (ECTS) zijn daarvan concrete voorbeelden.

De Europese Raad zal deze aanbeveling bespreken en ze wordt ter goedkeuring voorgelegd aan de ministers van onderwijs en jeugd van de verschillende lidstaten op 23 en 24 november 2012. De Vlaamse Jeugdraad adviseert proactief aan minister Smet op deze aanbeveling.

De commissie jeugdwerk heeft dit advies besproken en het is goedgekeurd door de AV van de Vlaamse Jeugdraad.

2. Advies

1.1 De samenleving is meer dan de arbeidsmarkt

Focus vooral op het leren met als doel: de meerwaarde voor de samenleving, zoals actief burgerschap, persoonlijkheidsvorming en democratie. Benader de validatie van niet-formeel en informeel leren vanuit een brede invalshoek en focus niet alleen op economische groei.

De aanbeveling legt de focus voor het herkennen en valideren vooral op het inschakelen van jongeren in de **arbeidsmarkt**. Zie o.a. de volgende fragmenten: *'Vanuit een individueel gezichtspunt biedt validatie kansen op een betere inzetbaarheid, hoger loon en betere carrièrevooruitzichten ...'* en *'Europa moet de juiste mix van vaardigheden ontwikkelen en vaardigheden en banen beter op elkaar afstemmen om het concurrentievermogen en de welvaart te vergroten.'*

De Vlaamse Jeugdraad gelooft in een **holistische benadering van het individu**. Een individu leert continu in verschillende levenssferen, zowel in een professionele als persoonlijke context. Kennis en vaardigheden die je verwerft via vrijwilligerswerk kunnen nuttig blijken in een professionele activiteit en daardoor erkend worden. En vice versa. Leren doe je niet alleen op de schoolbanken en ook niet louter in functie van een job. Mensen leren door allerlei engagementen op te nemen, door met elkaar te communiceren via nieuwe media, door actief te zijn in maatschappelijke organisaties. De situering van de aanbeveling beschrijft deze filosofie ook duidelijk en uitgebreid. Maar toch heeft de Vlaamse Jeugdraad het gevoel dat Europa de erkenning van niet-formeel en informeel leren te veel vanuit een louter economische invalshoek benadert.

De arbeidsmarkt maakt inderdaad een belangrijk deel uit van de samenleving. Om een job uit te oefenen, moet je beschikken over de juiste kennis, maar ook over de nodige vaardigheden en attitudes. Dat maakt sociaal (lokaal) engagement, participatie aan initiatieven uit het middenveld, betrokkenheid in het verenigingsleven, projecten in het kader van het brede sociaal-cultureel werk ... minstens even belangrijk. Het is in die context dat mensen informeel en niet-formeel leren.

Het klopt dat de jeugdsector heel wat waardevolle vaardigheden en attitudes bijbrengt. En die vaardigheden zijn van groot belang op de arbeidsmarkt. Het louter benaderen van de vaardigheden van jongeren in functie van de arbeidsmarkt vindt de jeugdsector echter een gemiste kans.

Actief burgerschap, solidariteit en een goed sociaal weefsel zorgen ook voor een warme democratische samenleving.

1.2 Rol jeugdsector en de 4 aspecten van valideren

Erken de jeugdsector als een sector die leerresultaten van kinderen en jongeren herkent en documenteert. Bouw samen met de jeugdsector aan een strategie voor het assen en certificeren van vaardigheden op maat van alle jongeren. Betrek de jeugdsector in het proces van valideren.

Elders in de aanbeveling lezen we dat de validatie van niet-formeel en informeel leren bestaat uit vier aspecten:

1. de identificatie van de leerresultaten;
2. de documentatie ervan;
3. de beoordeling aan de hand van overeengekomen normen;
4. de certificering ervan.

De Jeugdraad vindt deze **opsplitsing zinvol en logisch**. Het is goed en belangrijk dat ze het herkennen van competenties apart benoemt en onderscheidt van het erkennen ervan.

De jeugdsector is een **krachtige leefomgeving**. We weten dat kinderen en jongeren binnen de jeugdsector competenties verwerven. We maken hen daar bewust van en we waarderen het engagement dat kinderen en jongeren bij ons opnemen. Het leren in de jeugdsector gebeurt zonder tijds- of prestatiedruk. Er is experimenteeruimte en kinderen en jongeren mogen al eens met hun hoofd tegen de muur lopen. Ze kunnen ontdekken waar hun talenten en competenties liggen en die verder ontwikkelen in een veilige leeromgeving. Door leerervaringen te duiden, erover te reflecteren en door ze expliciet als competentie te benoemen, waarderen we jongeren in hun kunnen. We helpen hen op weg om bewuste en gefundeerde keuzes te maken om hun competenties verder te ontwikkelen of in andere contexten in te zetten. Daarom zien we als jeugdsector een kans in onze rol in het **leren herkennen en het documenteren** van de leerresultaten van kinderen en jongeren.

Of ze hun competenties al dan niet officieel laten erkennen, moet hierbij de vrije keuze van individuele jongeren zijn. Zoals we ook eerder in ons advies aangeven vinden we het belangrijk dat jeugd(organisaties) betrokken worden bij de ontwikkeling van validatiemechanismen.

1.3 De jeugdsector en de Vlaamse Kwalificatie Structuur¹

Betrek jeugd(organisaties) ook bij de VKS en bij de ontwikkeling van validatiemechanismen. Zo kunnen op een realistische manier de competenties opgedaan in de jeugdsector gevalideerd worden.

In de aanbeveling lezen we dat er tegen 2015 een nationaal validatiesysteem voor niet-formeel en informeel leren ingevoerd moet worden zodat iedere burger de kans heeft om vaardigheden die hij/zij buitende formele onderwijs- en opleidingsstelsels heeft verworven, te laten valideren. Vlaanderen werkt op dit moment al met het VKS-systeem. Zoals we aanhaalden in ons advies 08/04 over het OESO-rapport over levenslang en levensbreed leren in Vlaanderen, kan de VKS een kader bieden dat aansluit op de manier van werken binnen de jeugdsector en op onze visie op leren. We geloven dat de VKS een middel is om individuen bewuster te laten omgaan met competenties, met positief effect op de persoonlijke ontwikkeling. De VKS vergroot de kansen op de arbeidsmarkt en creëert een vlottere instroom/doorstroom binnen onderwijssystemen. De aanbeveling pleit, terecht, om sociale partners en andere belanghebbenden, o.a. de **jeugdsector, te betrekken bij de ontwikkeling van validatiemechanismen** en bij de documentatie van de leerresultaten die door niet-formeel en informeel leren zijn verworven.

¹ De kwalificatiestructuur is een catalogus van kwalificaties met de beschrijving van de bijhorende competenties. Een kwalificatie is een afgerond en ingeschaald geheel van competenties; een competentie verwijst naar de bekwaamheid om kennis, vaardigheden en attitudes in het handelen geïntegreerd aan te wenden voor maatschappelijke activiteiten. Via de kwalificatiestructuur wordt geëxpliciteerd welke competenties noodzakelijk zijn om verschillende functies en rollen op de arbeidsmarkt en in de bredere samenleving op te nemen of welke competenties nodig zijn voor verdere studies.